

Насильство, яке варто помічати: ресурси допомоги.

Алгоритм дій вчителя/вчительки, у випадку сексуального насильства щодо дитини

Як зрозуміти, що дитина зазнала насильства?

Як взаємодіяти з дитиною, що зазнала насильства?

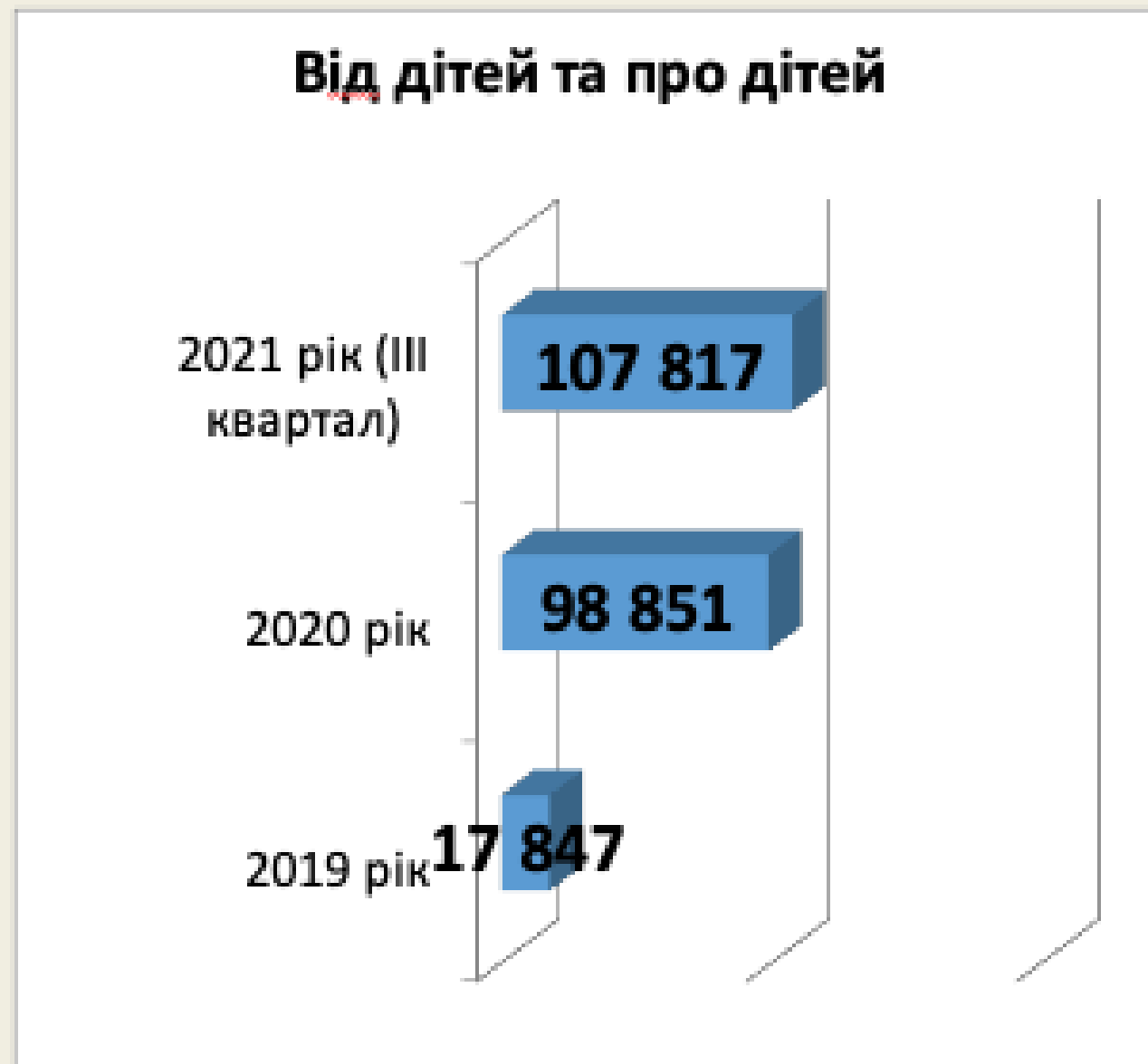
Альона Кривуляк,
Координаторка Національної
гарячої лінії для дітей та молоді
Громадської організації «Ла
Страда-Україна»

Пашко Наталія
Психологиня, фахівчиня по
роботі з випадками насильства
щодо дітей

Проблематика

Кількість звернень на Національну гарячу лінію для дітей та молоді

Найактуальніші категорії звернень в 2021 р.:

- Психологічне здоров'я – 27%
- Насильство над дітьми – 21%
(21836 звернень)
- Інформація про НДМГЛ – 15%
- Стосунки в родині – 13%
- Соціальний захист дітей – 8%
- Стосунки з однолітками – 4%
- Питання, пов'язані зі школою, навчанням – 4%
- Фізичне здоров'я та проблеми залежностей – 3%

Проблематика

Будуємо Європу
для дітей та разом
з дітьми

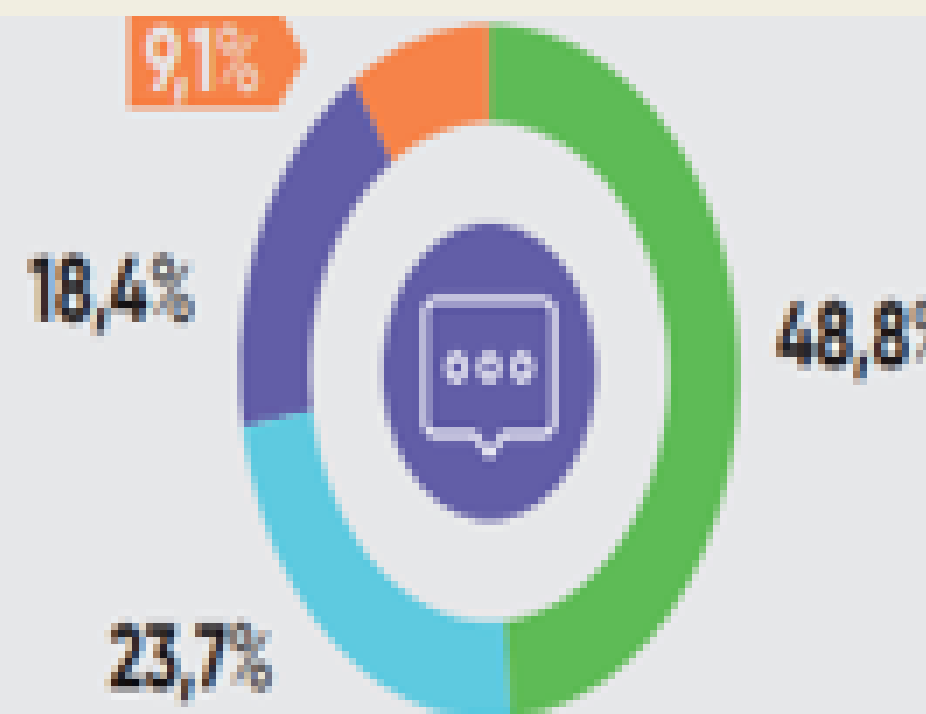
ОСОБА, ЯКА ВЧИНИЛА СЕКСУАЛЬНЕ НАСИЛЬСТВО ЩОДО ДИТИНИ

752	Тато
350	Мана
202	Одноліток (хлопець)
101	Одноліток (дівчина)
90	Вітчим
68	Друг
60	Інший дорослий чоловік (не член сім'ї)
41	Брат
41	Дідусь
35	Подруга
32	Вчитель
29	Дядько
28	Інша доросла жінка (не членкиня сім'ї)
26	Партнер
25	Прийомний тато
21	Інший член родини
19	Сестра
18	Інша членкиня родини
16	Мачуха
10	Прийомна мана
6	Тітка
5	Бабуся
3	Вчителька
3	Партнерка
2	Зв'язний брат/Зв'язна сестра
2	Двоюрідний брат/Двоюрідна сестра
2	Прийомний брат/Прийомна сестра

Проблематика

ВИДИ НАСИЛЬСТВА СТОСОВНО ДИТИНИ

- Психологічне
- Фізичне
- Економічне
- Сексуальне

з них: **1 987 (9,1%)** консультацій

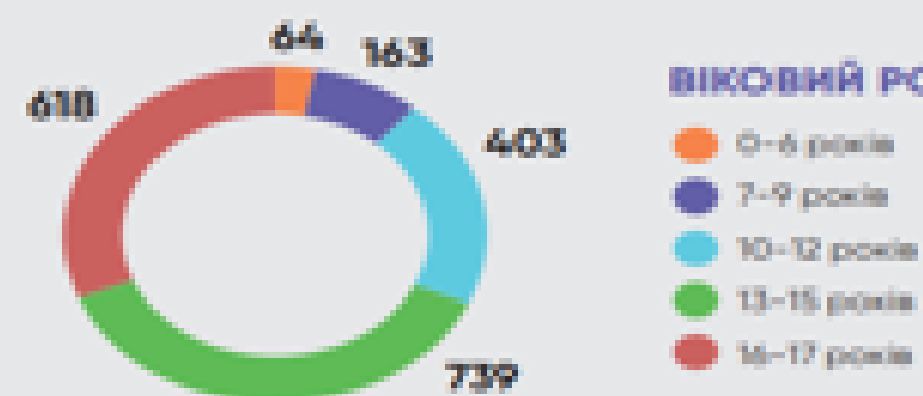
стосувалися сексуального насильства над дітьми (включаючи сексуальне насильство вдома та поза межами дому, у кіберпросторі та випадки сексуального булінгу)

РОЗПОДІЛ КОНСУЛЬТАЦІЙ, ЯКІ СТОСУВАЛИСЯ СЕКСУАЛЬНОГО НАСИЛЬСТВА НАД ДІТЬМИ

ГЕНДЕРНИЙ РОЗПОДІЛ

ВІКОВИЙ РОЗПОДІЛ

МІСЦЕ ВЧИНЕННЯ НАСИЛЬСТВА

Проблематика

А що відбувається в онлайні?

Загальна кількість звернень щодо
сексуального насильства над дітьми
в онлайн – 683

З них:

- Секстинг – 465
- Грумінг – 178
- Розповсюдження дитячої порнографії в Інтернеті - 40

Ознаки насильства

Якщо дитина:

- Скаржиться на прояви сексуального насильства щодо неї з боку батьків або інших членів сім'ї, родичів, однокласників, інших дорослих;
- Протягом одного або кількох занять різко змінює звичну для неї поведінку;
- Уникає контактів із однолітками та педагогами/педагогинями, не виходить на зв'язок (у випадку дистанційного навчання) або змінила стиль спілкування;
- Проявляє страх перед появою батьків, інших членів сім'ї;
- Проявляє насильство, агресивну поведінку до інших;
- Заплакана, замкнута, тривожна, боязка, відмовляється вмикати камеру та мікрофон (у випадку дистанційного навчання);
- Має поганий вигляд, скаржиться на погане самопочуття;
- Демонструє втрату інтересу до навчання та іншої діяльності;
- Проявляє інші незвичні для віку дитини фізичні ознаки (видимі та невидимі), а також психологічні та поведінкові прояви, які можуть свідчити про сексуальне насильство над дитиною

Ознаки насильства

Ознаки сексуальної експлуатації та насильства:

- Дитина-об'єкт
- Збудження дорослого направлено на дитину
- 80 % насильства відбувається зі сторони найближчих
- Вербальні та невербальні дії сексуального характеру
- Фотографування, фільмування, коментування
- Влада та контроль
- Систематичний характер

Стратегії кривдника

- Стати у сприйнятті дитини «Безпечним»
- Створити особливі стосунки
- Взаємодіяти через гру
- Нормалізувати тактильні контакти
- Неправильно називати статеві органи
- «Це такий прояв любові»
- Секретик

Діалог з дитиною

Типовий алгоритм ведення діалогу з дитиною, яка постраждала від сексуального насильства:

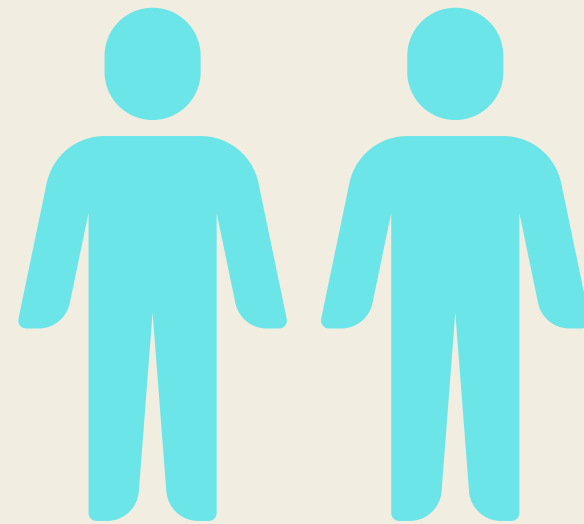
- Встановити довірливі стосунки з дитиною – «Я тобі вірю»
- Проявити співчуття – «Мені шкода, що це сталося»
- Зменшити відчуття провини – «Ти не винен(-на) в тому, що сталося»
- Підтримати і схвалити поведінку дитини – «Добре, що ти розповів(-ла)»
- Знайти резерви підтримки і допомоги – «Як ти думаєш, кому ще ти можеш розповісти про те, що відбулося/відбувається?»
- Створити умови для припинення насильства і виробити стратегію поведінки – «Давай подумаємо, що ми можемо зробити, щоб попередити подібні дії?»
- Підтримати в рішучості. По допомогу та підтримку кожного разу коли є потреба – «Ти можеш звертатися до мене стільки, скільки це тобі буде потрібно»

Формула взаємодії

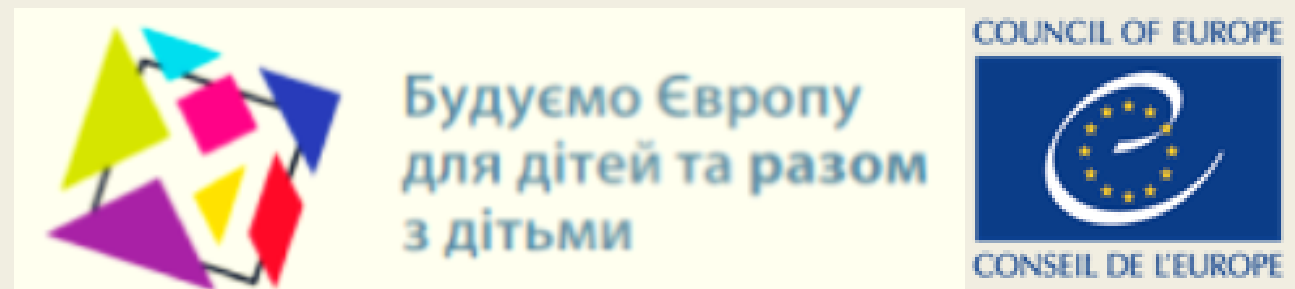

Під час опитування дитини, яка
зазнала насильства

**БЕЗПЕЧНИЙ ДОРΟΣЛИЙ + БЕЗПЕЧНЕ МІСЦЕ
= ДИТИНА В БЕЗПЕЦІ**

Вікові особливості

Дошкільний вік

- Дія та Гра (зацикленість сюжету)

Молодший шкільний вік

- Сюжетно-рольова гра, розігрування сюжету з однолітками, дія

Підлітки

- Сексуалізована поведінка, самопошкоджуюча, «Лоліта поведінка»

Опитування дитини

У спілкуванні з дитиною слід уникати:

- Паніки
- Ігнорування дитини та того, що відбувається у її житті
- Фраз – «Розбирайся самотійно», «Це все є частиною дорослішання»
- Насильницьких дій будь-якого характеру (це лише посилить протистояння між вами і дитиною)

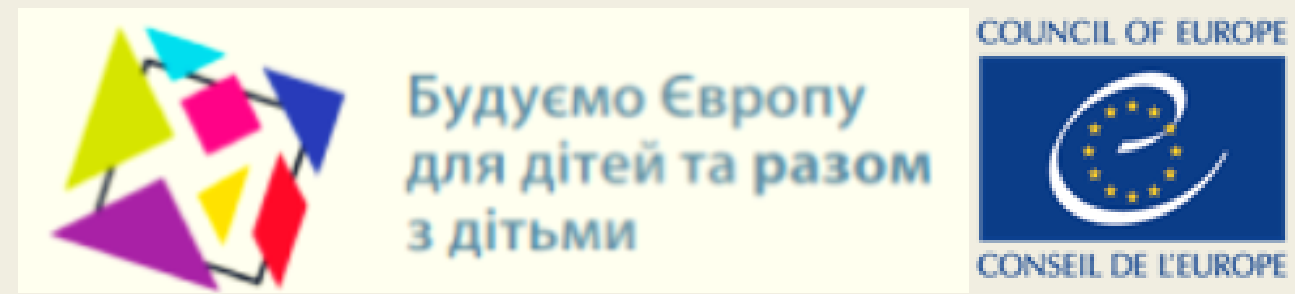
Опитування дитини

У спілкуванні з дитиною можуть допомогти фрази

- «Я тобі вірю»
- «Я тебе чую»
- «Я тебе підтримаю»
- «Давай поговоримо про цю ситуацію, якщо ти хочеш»
- «Давай подумаємо разом, як я можу тобі допомогти почуватися краще?»
- «Мене турбує твій настрій. Можеш мені розказати, що відбувається?»
- «Розкажи мені, як ти себе відчуваєш. Я дійсно хочу це знати»
- «Мені шкода, що це сталося»
- «Дякую, що ти розповідаєш мені»
- «Ти можеш звертатися до мене стільки, скільки тобі це буде потрібно»

Алгоритм реагування вчителя/вчителя:

- Передайте інформацію для подальшого реагування керівнику/керівниці закладу освіти;
- Зберігайте спокій, налаштуйте себе на спілкування з дитиною;
- Оцініть стан дитини;
- Забезпечте організацію надання медичної допомоги (у разі потреби);
- Не залишайте дитину наодинці;
- Заспокойте дитину (випити склянку води, якомога глибше подихати, «як ти себе почуваєш?», «що я можу зараз для тебе зробити?»);
- Похваліть дитину за те, що вона до вас звернулася та розповіла про ситуацію;
- Можете провести бесіду з учасниками ситуації: дітьми-свідками (спостерігачами), дотримуючись відповідних правил спілкування;
- Можете провести бесіду з батьками дитини.

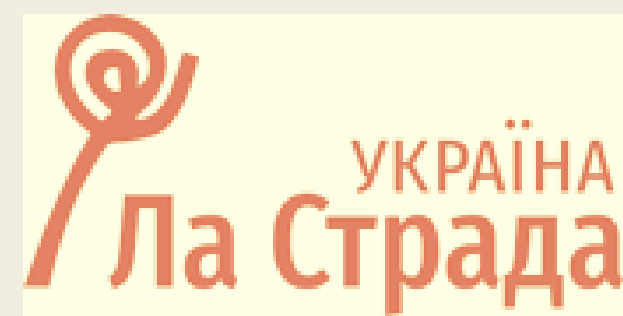
Куди звернутися

Також у ситуації сексуального насильства над дитиною можна звернутися:

- Національну гарячу лінію для дітей та молоді (116111 або 0800-500-225)
- Національну поліцію України (102)
- Службу у справах дітей
- Національну гарячу лінію з попередження домашнього насильства, торгівлі людьми та гендерної дискримінації (116123 або 0800-500-335)
- Урядового контактного центру (1547)
- Служба розшуку дітей (номер 116 000, дзвінки безкоштовні)

Якщо дитина зникла, звертайтеся до «Служби розшуку дітей»

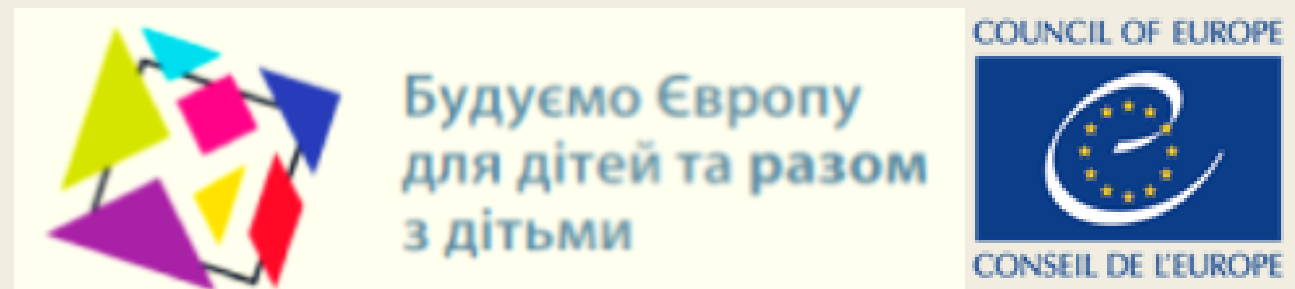

Сексуальне насильство

Сексуальне насильство - будь-які діяння сексуального характеру, вчинені стосовно повнолітньої особи без її згоди або стосовно дитини незалежно від її згоди, або в присутності дитини, примушування до акту сексуального характеру з третьою особою, а також інші правопорушення проти статевої свободи чи статевої недоторканості особи, у тому числі вчинені стосовно дитини або в її присутності

Органи та установи

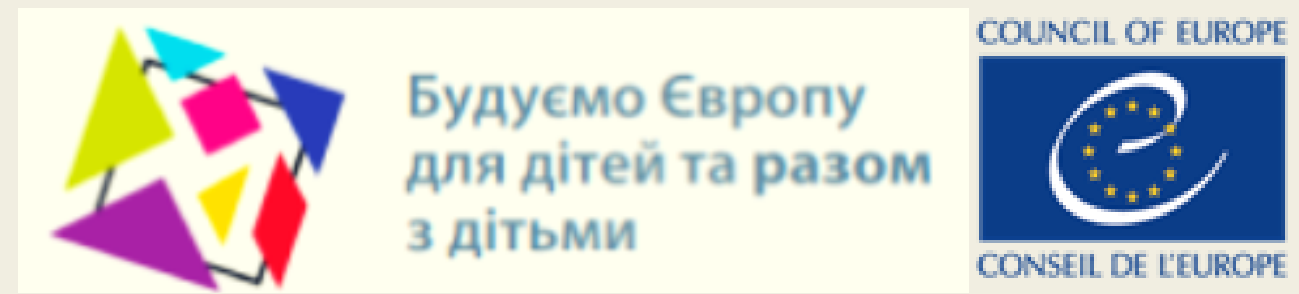
Органи та установи у сфері запобігання та протидії домашньому насильству

- служби у справах дітей;
- уповноважені підрозділи органів Національної поліції України;
- органи управління освітою, навчальні заклади, установи та організації системи освіти;
- органи охорони здоров'я, установи та заклади охорони здоров'я;
- центри з надання безоплатної вторинної правової допомоги;
- суди;
- прокуратура;
- уповноважені органи з питань пробації.

Загальні та спеціалізовані служби підтримки постраждалих осіб

- центри соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді;
- притулки для дітей;
- центри соціально-психологічної реабілітації дітей;
- соціально-реабілітаційні центри (дитячі містечка);
- центри соціально-психологічної допомоги;
- інші заклади, установи та організації, які надають соціальні послуги постраждалим особам.

Взаємодія організацій соціального захисту

дітей, які перебувають у складних життєвих обставинах

- Факт перебування дитини у складних життєвих обставинах установлюється за результатами оцінювання її потреб за **формою, затвердженою Мінсоцполітики**
- Усі звернення і повідомлення стосовно дітей, які перебувають у складних життєвих обставинах, негайно реєструються суб'єктами в журналі обліку звернень і повідомлень стосовно дітей, які перебувають у складних життєвих обставинах
- Суб'єкти, юридичні та фізичні особи, яким стало відомо про дитину, яка перебуває в складних життєвих обставинах внаслідок жорстокого поводження з нею або наявності загрози її життю чи здоров'ю, зобов'язані:
 1. у разі потреби надати дитині домедичну допомогу
 2. невідкладно, у строк, що не перевищує однієї доби, звернутися/ повідомити (в усній та (або) в письмовій формі, в тому числі із застосуванням засобів електронної комунікації) органам Національної поліції та службі у справах дітей за місцем виявлення та (або) проживання (перебування) такої дитини.

Законодавство

Стаття 152 Кримінального Кодексу

Зґвалтування

- Вчинення дій сексуального характеру, пов'язаних з вагінальним, анальним або оральним проникненням в тіло іншої особи з використанням геніталій або будь-якого іншого предмета, без добровільної згоди потерпілої особи (зґвалтування).
- Зґвалтування, вчинене групою осіб, або зґвалтування неповнолітньої особи - карається позбавленням волі на строк від семи до дванадцяти років
- вчинені щодо особи, яка не досягла чотирнадцяти років, незалежно від її добровільної згоди - караються позбавленням волі на строк від восьми до п'ятнадцяти років.

Законодавство

Стаття 153 Кримінального Кодексу

Згвалтування

- Сексуальне насильство - Вчинення будь-яких дій сексуального характеру, не пов'язаних з проникненням в тіло іншої особи, без добровільної згоди потерпілої особи
- Сексуальне насильство, вчинене групою осіб, або сексуальне насильство щодо неповнолітньої особи - карається позбавленням волі на строк від п'яти до семи років.
- Дії, передбачені частиною першою цієї статті, вчинені щодо особи, яка не досягла чотирнадцяти років, незалежно від її добровільної згоди - караються позбавленням волі на строк від п'яти до десяти років.

Законодавство

Стаття 155 Кримінального Кодексу

Вчинення дій сексуального характеру з особою, яка не досягла шістнадцятирічного віку

вчинення повнолітньою особою дій сексуального характеру, пов'язаних із вагінальним, анальним або оральним проникненням в тіло особи, яка не досягла шістнадцятирічного віку, з використанням геніталій, іншого органу чи частини тіла або будь-якого предмета

Стаття 156 Кримінального Кодексу

Розбещення неповнолітніх.
Вчинення розпусних дій щодо особи, яка не досягла шістнадцятирічного віку

(оголення статевих органів винної або потерпілої особи, мацання їх, інші непристойні дотики, які викликають статеве збудження, навчання онанізму, вчинення у присутності потерпілого статевого акту, акту онанізму, задоволення статевої пристрасті неприродним способом, схилення або примушення потерпілих до вчинення певних сексуальних дій між собою або щодо винного тощо)

Проблемні питання

Проблемними питаннями у суспільстві є:

- Брак компетенцій;
- Брак профілактичних заходів;
- Неефективність механізму отримання повідомлень про виявлені факти;
- Притягнення до відповідальності кривдника, якій є громадянином іншої країни (сексуальне насильство онлайн);
- Стереотипи навколо теми сексуального насильства над дитиною

Стереотипи

Міф чи факт?

- Дитина боїться свого кривдника
- Якщо дитина пережила насильство, то вона одразу розповість
- Дитина провокує на насильство.
- Дитина фантазує на рахунок сексуального насильства. З маленькими дітьми такого не може трапитись
- Насильство-це спонтанна дія
- Сексуальне насильство у 80% вчинюють знайомі дитині люди
- У сексуальному насильстві завжди присутній примус

Корисні матеріали

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНА НАУКОВА УСТАНОВА «ІНСТИТУТ МОДЕРНІЗАЦІЇ ЗМІСТУ ОСВІТИ»
ГРОМАДСЬКА ОРГАНІЗАЦІЯ «ЛА СТРАДА-УКРАЇНА»
ДИТЯЧИЙ ФОНД ООН (ЮНІСЕФ)
ЗА ФІНАНСОВОЇ ПІДТРИМКИ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ

**ЗАПОБІГАННЯ ТА ПРОТИДІЯ
ПРОЯВАМ НАСИЛЬСТВА:
ДІЯЛЬНІСТЬ ЗАКЛАДІВ ОСВІТИ**

НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНИЙ ПОСІБНИК

Київ 2020

Схвалено для використання в закладах освіти
Науково-методичною комісією з проблем виховання
дітей та учнівської молоді Міністерства освіти і
науки України (протокол № 7 від 16.12.2019 р.

Режим доступу: <https://la-strada.org.ua/download/zapobigannya-ta-protydiya-proyavam-nasylstva-diyalnist-zakladiv-osvity-navchalno-metodychnyj-posibnyk>

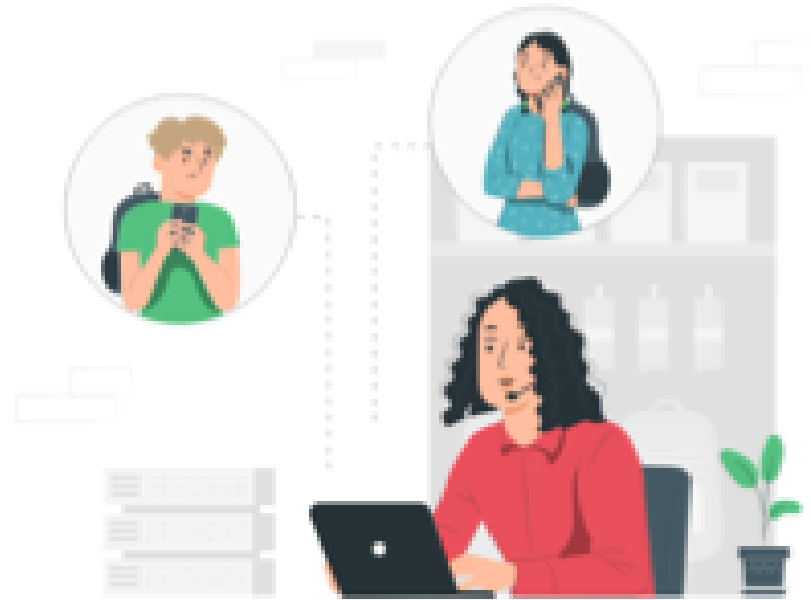
Онлайн тест

Насильство: дізнайся чи є воно у твоєму житті

Вмій визначати та діяти

Пройти тест

Активация Windows

Будуємо Європу
для дітей та разом
з дітьми

ПРИВІТ!

Якщо ти обрав/ла один або більше проявів, натискай кнопку "Так". Якщо не обрав/ла жодного натисни "Ні".

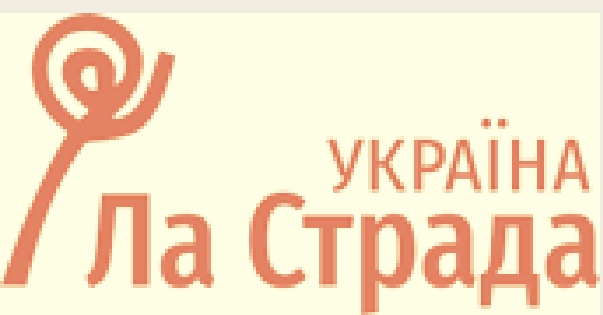
Тебе або когось із твоїх друзів чи знайомих:

- штовхають
- капають
- вкручують руки
- свискають за волосся
- ставлять сенси
- приклеюють
- погрожують ебвством
- чинять дії сексуального характеру
- вимагають грошей
- затеують
- псують особисті речі
- словесно ображають
- слухають
- примушують до важкої роботи
- позбавляють їжі, одягу, майна або коштів
- вчиняють інші дії, що тобі шкодять та завдають страждань тощо
- застосовують будь-які інші дії, які завдають біль та психічні ушкодження

Так

Ні

Активация Windows
Чтобы активировать Windows, перейди в "Параметры".

ЯК УБЕРЕГТИ ДИТИНУ ВІД НАСИЛЬСТВА?

РЕКОМЕНДАЦІЇ ДЛЯ ПЕДАГОГІВ

НЕ БУДЬТЕ БАЙДУЖИМИ!

ЗНАТИ, ЩОБ ЗАХИСТИТИ.
ЗНАТИ, ЩОБ ЗАХИСТИТИСЯ

ЗНАТИ, ЩОБ
ЗАПОБІГТИ

Нормативно-правові акти; методичні ресурси з протидії насильству та булінгу

Долучайтеся до нас у соціальних мережах

Якщо у Вас є запитання, пов'язані з вихованням дітей, захистом їхніх прав та інтересів –

Ви можете звернутися на Національну дитячу «гарячу» лінію:

0 800 500 225 (зі стаціонарних) або

116 111 (з мобільних) та

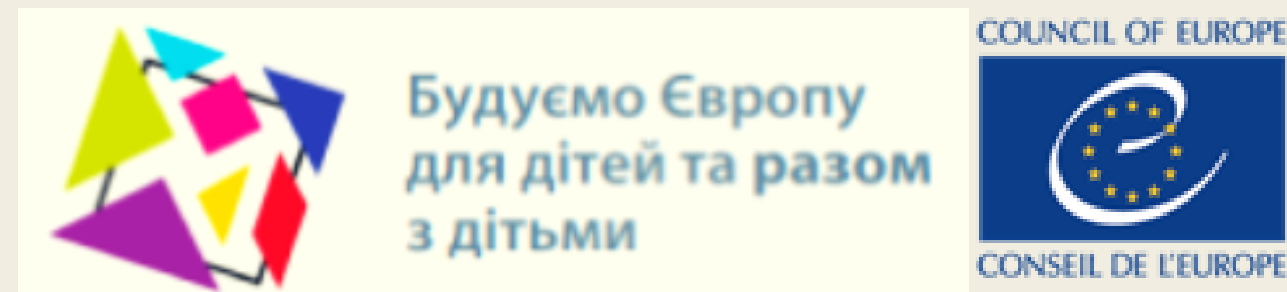
Національну «гарячу» лінію з попередження домашнього насильства, торгівлі людьми та гендерної дискримінації

0 800 500 335 (зі стаціонарних) або

116 123 (з мобільних)

Лінії - анонімні та безкоштовні, конфіденційні.

Знайти матеріали дуже просто

ПРОТИДІЯ ДОМАШНЬОМУ НАСИЛЬСТВУ НАД ДІТЬМИ В УМОВАХ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ
РЕКОМЕНДАЦІЇ ДЛЯ ОСВІТЯН

” Домашнє насильство — це дії (дії або бездіяльність)

- фізичної, сексуальної, психологічної або економічної характеру
- що вчиняється в сім’ї чи в інших місцях проживання,
- або між родичами, або між колегами чи товаришами подружжя,
- або між іншими особами, які спільно проживають (проживали) одне сім’ю, але не перебувають (не перебували) у рідних відносинах чи у шлюбі,
- незалежно від того, чи проживає (проживала) особа, яка вчинила такі дії, у тому самому місці, що її постраждала особа.
- а також погрози вчинити такі дії.

! Важливо! Дитина, яка постраждала від домашнього насильства, — це

- особа, яка не досягла 18 років та зазнала домашнього насильства у будь-якій формі
- або стала свідком домашнього насильства.

Дитина-жорданка — особа, яка не досягла 18 років та вчинила домашнє насильство у будь-якій формі.

Ситуації домашнього насильства, у яких дитина може бути постраждалою особою?:

- насильство між подружжям;
- насильство між колегами подружжя;
- насильство між нареченими;
- від матері (батька) до дітей одного з подружжя (колегиального подружжя) та інших з подружжя (колегиального подружжя);
- від осіб, які спільно проживають (проживали) одне сім’ю, але не перебувають (не перебували) у шлюбі між собою:
- від батька (матері, батька);
- від дідів (бабу);
- прадідів (прабабу);
- інших (внуки);
- між рідними братами і сестрами;
- між двоюрідними братами і сестрами;
- від інших рідних дідів (тіток), двоюрідного діда (бабу);
- від опікунів, опікувальників;
- від прийомних батьків, батьків-вихователів, патронатних вихователів.

! До уваги! Діти самі само можуть скоїти домашнє насильство відносно владарів інших осіб. Тоді це — дитина-жорданка(и).

ЯК ПЕДАГОГ(ИНЯ) МОЖЕ ВИЯВИТИ ДОМАШНЄ НАСИЛЬСТВО НАД ДИТИНОЮ В УМОВАХ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ?

У визначенні фактів домашнього насильства має значення спостережливість педагогічних працівників(и) (западу освіти, без урахування до учасників(и) освітнього процесу) і здатність вчасно позитивно трактувати сигнали в поведінці та настрої дітей.

Щодо під час проведення онлайн-занять педагог(и)на) бачить або чує, що:

батьки або інші члени сім’ї:

- неспроможуть до дитини сказати, казати, писати, похитати, ступати, урвати, втручувати рух, свистати за волосся, словесні образи, погрози, приниження, крики, залучення тощо;
- переживають спілкування з дитиною;
- переживають участь дитини в онлайн-занятті;
- навмисно втручати улюблені іграшки, особисті речі;
- прелюдувати виконувати необхідну для дитини роботу, змушувати виконувати роботу замість відрядження

Наводьте камеру свого телефону на цей QR код та користуйтеся нашими матеріалами

КОЖНА ДИТИНА МАЄ ПРАВО

НА
ЗАХИСТ

НА
ОСВІТУ

НА
ЖИТТЯ

НА
СІМ'Ю

НА
РІВНІСТЬ

БУДУЄМО ЄВРОПУ ДЛЯ ДІТЕЙ ТА РАЗОМ З ДІТЬМИ
ПРОЄКТ РАДИ ЄВРОПИ «БОРОТЬБА З НАСИЛЬСТВОМ ЩОДО ДІТЕЙ В УКРАЇНІ»

Як підтримати дитину та захистити від насильства

1. Довіряйте дитині

2. Розмовляйте з дитиною

3. Не замовчуйте існування проблем

4. Навчайте фільтрувати інтернет-контент

5. Приділяйте увагу сексуальному вихованню

6. Допоможіть виявляти шантаж

ЩО Є СЕКСУАЛЬНИМ НАСИЛЬСТВОМ ЩОДО ДІТЕЙ?

дитину фотографували чи знімали оголеною на відео

дорослі (старші 18 років) пропонували дитині показати свої статеві органи, доторкнутися до їхніх оголених інтимних частин тіла або вступити з ними у статевий зв'язок

дорослі (крім медичних працівників та батьків у ранньому дитинстві) торкались статевих органів дитини всупереч її волі

дитину змушували вступати у статевий зв'язок з дорослими та тримати це у таємниці

дитина отримувала непристойні пропозиції в інтернеті (на форумах, в чатах, соціальних мережах, електронною поштою тощо), по телефону або у листах

дитині пропонували винагороду за те, щоб показати свої статеві органи, торкатись до оголених інтимних частин тіла дорослих або вступати з ними у статевий зв'язок

ЗАПАМ'ЯТАЙТЕ ГОЛОВНІ ПРАВИЛА СПІЛКУВАННЯ З ДИТИНОЮ:

- Не сумнівайтесь у словах.
- Не звинувачуйте її у тому, що сталося.
- Не тисніть.
- Не змушуйте говорити.
- Не нав'язуйте своїх рішень.
- Не наполягайте на діях, які здаються правильними.
- Не будьте самовпевненим(ною).
- В жодному разі не ставте запитань «Що ти зробила, щоб спровокувати кривдника?» чи «Може, запросимо його на розмову?» тощо. Поясніть, що дитина невинувата в тому, що стала жертвою насильства і що насильство не припиниться саме собою. Зверніться по допомогу!

Національна гаряча лінія для дітей та молоді: **0 800 500 225** або **116 11**
Безкоштовно, анонімно та конфіденційно

БУДУЄМО ЄВРОПУ ДЛЯ ДІТЕЙ ТА РАЗОМ З ДІТЬМИ
ПРОЄКТ РАДИ ЄВРОПИ «БОРТЬБА З НАСИЛЬСТВОМ ЩОДО ДІТЕЙ В УКРАЇНІ»

<https://www.coe.int/en/web/children>

ПОДОЛАННЯ НАСИЛЬСТВА НАД ДІТЬМИ В УКРАЇНІ

З 2012 року Україна є учасницею Конвенції Ради Європи про захист дітей від сексуальної експлуатації та сексуального насильства (Лансаротська конвенція), яка є найбільш амбітним та всеосяжним міжнародно-правовим інструментом, спрямованим на запобігання насильству та захист дітей від сексуальної експлуатації та сексуального насильства, а також притягнення винних осіб до відповідальності та сприяння міжнародній співпраці в цих сферах.

За даними досліджень

кожна **5** дитина
зазнає різних форм
**СЕКСУАЛЬНОГО
НАСИЛЬСТВА**

кожна **3** дитина
стає жертвою
**ФІЗИЧНОГО
НАСИЛЬСТВА**

кожна **2** дитина
стає жертвою
**ПСИХОЛОГІЧНОГО
НАСИЛЬСТВА**

Національна гаряча лінія для дітей
та молоді: **0 800 500 225** або **116 11**
Безкоштовно, анонімно та конфіденційно

БУДУЄМО ЄВРОПУ ДЛЯ ДІТЕЙ ТА РАЗОМ З ДІТЬМИ
ПРОЄКТ РАДИ ЄВРОПИ «БОРОТЬБА З НАСИЛЬСТВОМ ЩОДО ДІТЕЙ В УКРАЇНІ»

<https://www.coe.int/en/web/children>

Додаткові корисні матеріали (посилання нижче у кожному тексті)

- **Відео про врахування вікових особливостей при проведенні опитування/допиту**
- **Стаття про те, як говорити з дітьми про сексуальне насильство**
- **Корисна інформація про безпечну поведінку**
- **Методологічні брошури для освітян**
- **Конвенція Ради Європи про захист дітей від сексуальної експлуатації та сексуального насильства (Лансаротська конвенція), ратифікована Верховною Радою України 20.06.2012;**
- **Брошура «Паспорт на твої права»;**
- **Брошура «Я маю права, ти маєш права, він/ вона має права...»;**
- **Дитяче відео «Кіко та Рука»**
- **Відеоролик «Розкажи дорослому, якому ти довіряєш»;**
- **Брошура «Демократія і права людини починаються з нас» для дітей;**
- **Буклет «Дізнайся про свої права в цифровому середовищі»;**
- **Відео «Почни говорити».**
- **Пояснювальний висновок щодо застосовності Лансаротської конвенції до сексуальних злочинів щодо дітей, яким сприяє використання інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ);**
- **Брошура "Батьківство в цифрову епоху";**
- **Брошура "Тож це сексуальне розбещення?".**

**Дякуємо кожному
та кожній з вас!**

Будуємо Європу
для дітей та разом
з дітьми

COUNCIL OF EUROPE

CONSEIL DE L'EUROPE